

Hatidža FETAHAGIĆ

JU Arhiv Tuzlanskog kantona

E-mail: hatidza.arhiv@gmail.com

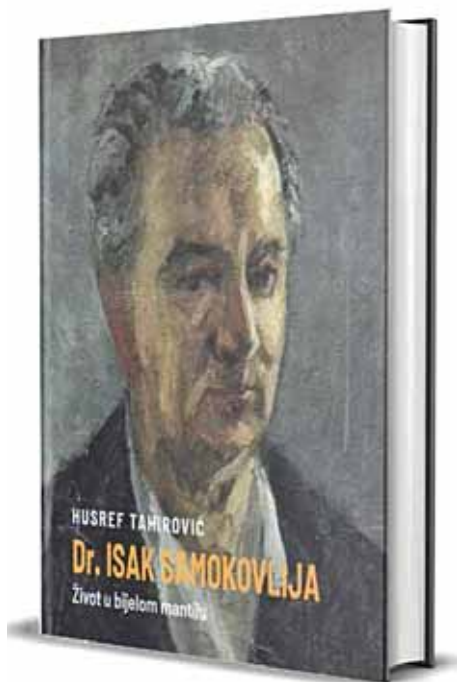
1.04 Stručni rad/Professional article

UDK/UDC: 821.163.4:929Samokovlija I.(497.6) Tahirovic H. (049.3)

DOI: <https://doi.org/10.52259/historijskipogledi.2023.6.10.478>

**Husref Tahirović, Dr. ISAK SAMOKOVLJA - ŽIVOT U
BIJELOM MANTILU, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i
Hercegovine, Sarajevo 2022, 198 str.**

Publikacija autora akademika Husrefa Tahirovića, *Dr. Isak Samokovlija, život u bijelom mantilu*, u izdanju Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, posebno je osvježeno za čitalačku publiku. Akademik Tahirović, ljekar po struci, duže vremena istražuje život i rad kolega ljekara koji su često radeći u teškim i izazovnim vremenima svojom profesionalnošću, ljudskošću i drugim ljudskim vrlinama pružali svojim pacijentima ozdravljenje, nadu i hrabрили ih da krenu dalje, iako se život činio nemogućim, unapređujući s druge strane teoriju i praksu zdravstva. Smatrajući to karakteristikama vrijednim hvale i spomena, akademik Tahirović, čini sve da te skromne, a velike ljude bosanskohercegovačke prošlosti, učini vidljivim društvenoj javnosti i tako oda priznanje za sav trud i doprinos koji su dali razvoju zdravstva i boljeg društvenog okruženja. Obavljajući posao nesebično krajnje humano, rizikujući često vlastite živote, ljekari su brinuli o svojim pacijentima i nisu ostavljali pisani trag o sebi, kako to obično čine oni koji urade malo ili ništa za čovječanstvo. Istražujući dr. Stanka Sielskog, akademik Tahirović je slučajno ugledao dosije

radnika Zavoda za suzbijanje endemskog sifilisa u Banja Luci, dr. Isaka Samokovlije. Bila je to velika radost za akademika Tahirovića i eto, otvorilo se novo istraživanje i prikupljanje činjenica o još jednom velikom ljekaru i čovjeku. Dr. Isaka Samokovliju pamtimo više kao književnika, a manje je poznato da je on bio vrstan ljekar koji je samo zahvaljujući dobrim ljudima uspio preživjeti Drugi svjetski rat u Bosni i Hercegovini kada su brojni njegovi sunarodnjaci pobijeni u nacističkim logorima.

Akademik Tahirović se potrudio istražiti kompletan život dr. Isaka Samokovlije, kontaktirajući porodicu Samokovlija, arhive, muzeje, matične urede, ustanove u kojima je dr. Samokovlija radio, tragajući tako za njegovim radovima, pismima, zapisima, sjećanjima pa čak i portretima koje su naslikali Mario Mikulić i Ismet Mujezinović. Sakupljeni izvori, literatura i prilozi su brižno popisani na kraju publikacije i lako provjerljivi. U publikaciji također možemo pronaći i potpune podatke o članovima porodice dr. Samokovlije, koje škole su završili, datume rođenja i smrti, te koje obrazovanje su stekli i gdje su živjeli i radili.

Publikacija je napisana na 198 stranica i strukturalno je podijeljena na slijedeće cjeline: napomena i zahvale, predgovor, biografija dr. Isaka Samokovlije, osvrt na zdravstveno-prosvjetne tekstove dr. Isaka Samokovlije, zdravstveno-prosvjetni tekstovi dr. Isaka Samokovlije, bibliografija zdravstveno-prosvjetnih tekstova dr. Isaka Samokovlije, popis slikovnih priloga, izvori i literatura, indeks ličnih imena i recenzije.

U *Napomenama i zahvalama* akademik Tahirović otkriva zašto se bavio dr. Samokovlijom, kako je otkrio njegov dosije radnika i kako je uslijedila potraga za činjenicama iz života ljekara-književnika, njegovim pisanim uradcima, te priložima i umjetničkim slikama, tj. portretima dr. Samokovlije. Spisak ustanova i osoba kojima se akademik Tahirović zahvaljuje dokazuju da je to bilo ozbiljno i dugo istraživanje, koje je rezultiralo publikacijom koja potpuno obuhvata život i djelo dr. Samokovlije. Iako je mnogo izvora i priloga, tekst publikacije je odmjeren, lepršav, dopadljiv i lako čitljiv, odišući optimizmom i u najtežim momentima teškog života, dočaravajući vjerodostojno periode iz prošlosti. U predgovoru koji je za knjigu napisao akademik i književnik, Dževad Karahasan, saznajemo da je u prošlosti bilo na svjetskoj sceni više književnika koji su bili više-manje i dobri ljekari, ali dr. Samokovliju smatra izvrsnim ljekarom i vrlo vještim književnikom koji je književne radove prilagođavao prema grupi čitatelja kojima se obraća, prilagođavajući svoj književni izričaj.

Cjelina pod nazivom *Biografija dr. Isaka Samokovlije* prati skladnu vremensku nit od rođenja i školovanja, preko mirnog perioda između dva svjetska rata, teškog perioda Drugog svjetskog rata, te na kraju postratnog perioda (1945-1955). U biografiji saznajemo pojedinosti o dr. Isaku Samokovliji od rođenja u Goraždu, 3.9.1889. godine, u porodici jevrejskog trgovca do

završetka medicinskih studija i braka sa Heddom Brunner, vjernom saputnicom do kraja života. Period između dva svjetska rata je bio pun rada i napredovanja što je rezultiralo povjerenjem i poštovanjem koje je dr. Samokovlija dobio od kolega ljekara, nadzornih inspektora i posebno pacijenata koji su ga ne samo cijenili već i voljeli.

Period Drugog svjetskog rata je za dr. Samokovliju bio izuzetno težak ne samo zbog zaraznih bolesti i nedostatka medikamenata i hrane, već zbog činjenice da je bio Jevrej. Veliku ljudsku pomoć i brigu dobio je od svojih kolega ljekara raznih vjeroispovijesti. Samo zahvaljujući njihovom angažmanu porodica Samokovlija je preživjela taj teški rat u Bosni i Hercegovini.

Nakon Drugog svjetskog rata dr. Samokovlija je imenovan za šefa Odsjeka za zdravstveno prosvjeđivanje pri Ministarstvu narodnog zdravlja Narodne Republike Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Književnik u duši lako pronalazi način da perom kroz priču i stih dopre do što većeg broja Bosanaca i Hercegovaca, gradeći izravni kontakt običnog čovjeka sa ljekarom koji ima veliku moć da uz pomoć medikamenata spasi bolesnika. Obraćajući se običnom čovjeku, ovaj vrsni književnik pojednostavljuje književni izražaj da bi ga svi lako razumjeli i uspješno ostvaruje povjerenje narodnih masa, koje je vrlo važno u procesu transformacije zdravstva tog vremena. U tu svrhu izmišlja imaginarni lik, babu Maru, koja jednostavnim pristupom, objašnjenjima i savjetima odvaja sagovornike od praznovjerja i upućuje školovanim ljekarima, kojima je bolje ići ma kako daleko bili, kada je u pitanju vlastito ili zdravlje bliskih osoba.

Književni pripovjedački opus dr. Samokovlije nije obrađen u ovoj publikaciji jer je odavno dobro poznat i analiziran. Akademik Tahirović se referirao na njegove medicinske tekstove, vezane za narodno prosvjeđivanje, podijelivši ih na nekoliko grupa: tekstovi s razvijenim likovima (baba Mara), crtice, poezija. Dr. Samokovlija nije pisao samo za narodne mase već i stručne radove namijenjene medicinskim radnicima, pa su u publikaciji stručni medicinski članci odvojeni u posebnu grupu tekstova. Posebno je vrijedan književni rad namijenjen djeci za koju je dr. Samokovlija osmislio vrlo šaljive, odlično rimovane pjesme, lako pamtljive pjesme, koje savršeno opisuju i obješnjavaju razne bolesti i pojave. Pjesmom *Zubi* otklanja se svaki strah od pokvarenih zuba i zubara, naglašavajući važnost njege zuba i ophođenja kako se karijes ne bi prenosio. Iste poruke imaju i pjesme o ušima/vaškama, kijavici, komarcima, svrabu, frenjku, malariji. Pisane jednostavnim jezikom i rimovane lako se pamte i na jednostavan način prenose poruke o važnosti liječenja bolesti i odlaska ljekaru, a ne babama u selu. Pjesme su svezremene i mogle bi se koristiti i danas u procesu školovanja.

Akademik Tahirović je ovu publikaciju posvetio svojim unucima, želeći da im knjige budu putokaz kroz život. Dobre i kvalitetne knjige pišu mudri i pametni ljudi i svaka nosi poruke i zaključke kao smjernice ponašanja u životu.

Akademik želi najbolje svojim unucima. Publikacija *Dr. Isak Samokovlija Život u bijelom mantilu* nosi brojne poruke i zaključke vrijedne i za današnje prilike. Dr. Samokovlija je bio humanista, ljekar kome su zdravlje i život pacijenata bili na prvom mjestu. Neopterećen matrijalizmom ovaj predani ljekar je činio sve kako bi pomogao svojim pacijentima, običnom čovjeku. On je dao doprinos svima i pomagao i bolesne i zdrave. Bolesne je liječio bez naknade, a zdrave je obučavao kako da sačuvaju zdravlje. Vičan peru pisao je književne radove koji su zbog kvalitete uvršteni u redovni obrazovni program, a akademik Tahirović nam je otkrio i manje poznate Samokovlijine radove kojima je on na jednostavan način zdravstvo, bolesti i higijenske navike doveo do svakog malog običnog čovjeka i tako mu život učinio lakšim i boljim. Ovaj divni čovjek je ostao zapamćen kao odličan ljekar, književnik i humanista. Akademik Tahirović posjeduje iste vrline, koje prepoznajemo u njegovom naučnom i stručnom radu. On ide i korak dalje pa ne dozvoljava da ovako odabrani među nama budu zaboravljeni. Odaje im počast i zahvale svojim izvrsnim publikacijama, kojima popunjava praznine u povijesti bosanskohercegovačnog zdravstva. Upravo zbog svega navedenog toplo preporučujemo ovu divnu publikaciju za čitanje, ne samo onima koji se bave književnošću i medicinom, već i svima drugima kao uzor kako treba živjeti i da samo profesionalan i odgovoran rad i humanost su ono što zaista ostaje iza nas. Samokovlija je nesebično pomagao drugima, pa su i drugi nesebično pomagali njemu rizikujući čak i vlastite živote, pa je jedna jevrejska porodica u žiži Drugog svjetskog rata uspjela preživjeti sve strahote, koje brojni njihovi sunarodnjaci koji su ostali na ovim prostorima nisu.